

نام: فاطمه

نام خانوادگی: زارع

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

رشته و گرایش: ادبیات کودک و نوجوان

استاد راهنما: دکتر زرین تاج واردی

تاریخ دفاع: مهرماه ۱۳۹۴

بررسی آسیب‌شناسانه‌ی شگردهای خدانشناسی در ادبیات کودک دهه‌ی هشتاد

ادبیات دینی بیش‌تر صبغه‌ی ادبی دارد و در مرتبه‌ی دوم جست‌وجوگر، راهی‌ست برای انسان در جهت ارتباط با خدا. بر پایه‌ی جهان‌بینی الهی، خدا سرچشمه‌ی هستی و تمام موجودات است و نویسندگان می‌توانند با استفاده از هنر و ادبیات راه‌گشای شناخت خدا برای کودکان و نوجوانان باشند.

پژوهش حاضر در بررسی آسیب‌شناسانه‌ی شگردهای خدانشناسی در کتاب‌های برگزیده‌ی خدانشناسی، در دهه‌ی هشتاد تدوین شده‌است. روش این پژوهش، تحلیلی‌توصیفی است و با تحلیل و بررسی متن‌های مأخذ و استخراج موارد مورد نیاز از کتاب‌های برگزیده، انجام شده‌است.

در ابتدا راه‌های خدانشناسی مطرح‌شده در این کتاب‌ها، بیان شده‌است که عبارتند از: خدانشناسی از راه طبیعت، بیان نعمت‌ها، دعا، آموزه‌های دینی و علمی. پس از آن، این کتاب‌ها آسیب‌شناسی ساختاری و محتوایی شده‌است. آسیب‌شناسی ساختاری در برگزیده‌ی اشکالاتی هم‌چون کاربرد کلمه‌های ناآشنا، بیان مستقیم مطالب، عنوان نامناسب و استفاده از زبان محاوره می‌شود و آسیب‌شناسی محتوایی مواردی چون تحریک‌نکردن حس کنجکاوی، قابل‌درک‌نبودن مفاهیم برای کودکان و استفاده از جمله‌های شعارگونه را در بر می‌گرفت. علاوه بر این، عناصر داستان از جمله: پیرنگ، شخصیت‌پردازی، زاویه‌ی دید و ... در این کتاب‌ها مورد بررسی قرار گرفته‌اند و در مواردی که از شعر استفاده کرده‌ایم به کیفیت و چگونگی موسیقی شعر اشاره شده‌است و در انتها نقدی کلی بر این آثار شده‌است. نگارنده با بررسی آثار منتشر شده در زمینه‌ی خدانشناسی به این نتیجه دست یافت که بیش‌تر نویسندگان و شاعران از راه طبیعت خدا را به کودکان معرفی کرده‌اند. در زمینه‌ی عناصر داستان نیز با توجه به قالب داستانی و ویژگی‌های مهم آن، برخی از آثار فاقد عناصر داستانی مانند پیرنگ، کشمکش، گره‌افکنی و ... است. در بررسی اشعار نیز شاعران از آرایه‌های مختلفی در آثار خویش استفاده کرده‌اند؛ اما برخی دچار ضعف تألیف بوده و در آثارشان ایراد در موسیقی شعر، مشاهده شده‌است. بیش‌تر آثار نیز دارای آسیب‌محتوایی و ساختاری هستند و در زمینه‌ی انطباق با تعالیم دینی، تمامی آثار منطبق با تعالیم دینی نوشته شده‌اند.

کلید واژه‌ها: ادبیات دینی، کودک و خدانشناسی